

Faksimil, utdrag, enbart t.o.m. p. 13

August Strindberg, *Dikter på vers och prosa*
Texten redigerad och kommenterad av James Spens
Samlade Verk 15. Norstedts, Stockholm 1995, 582 p.

Den fullständiga titeln är *Dikter på vers och prosa / Sömngångarnätter på vakna dagar / och strödda tidiga dikter*.

Denna volym (liksom volymen *Svarta Fanor. Sedeskildringar från sekelskiftet*, August Strindbergs Samlade Verk 57) är inkluderad i det fysiska arkivet eftersom den tekniska produktionen från råtext till tryckfärdigt original i LaTeX-format ombesörjdes med SGML-baserade metoder inom programmet Digital litteratur vid KTH under ledning av Donald Broady.

På tryckortsidan finns texten: ”Denna nationalupplaga av August Strindbergs Samlade Verk utges av Stockholms universitet genom dess litteraturvetenskapliga institution med stöd av Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet och Statens kulturråd. [---] Institutionen för numerisk analys och datalogi vid Kungl. Tekniska Högskolan i Stockholm har framställt tryckfärdigt original till vol. 15 med hjälp av kodning enligt den internationella standarden SGML. Materialet är tillgängligt i digital form för forskningsändamål.”

AUGUST STRINDBERG

DIKTER
PÅ VERS OCH PROSA

SÖMNGÅNGAR-
NÄTTER

OCH STRÖDDA TIDIGA DIKTER

NORSTEDTS

NATIONALUPPLAGAN

AV

AUGUST STRINDBERGS

SAMLADE VERK

utges av Stockholms universitet och Norstedts Förlag med stöd av Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet och Statens kulturråd. Förutom alla de kända verken – romaner, noveller, dramer och dikter – kommer denna upplaga också att omfatta hans journalistik, hans vetenskapliga författarskap och allt det som funnits gömt i svåråtkomliga publikationer och sådant som tidigare varit otryckt. Nationalupplagan är sålunda avsedd att bli den kompletta och definitiva editionen av vår störste författares verk.

Denna upplaga baserar sig på en grundlig genomgång av Strindbergs manuskript och originalupplagorna samt andra upplagor som Strindberg själv auktoriserade, varvid många felaktigheter i tidigare upplagor har rättats till. För första gången framträder här hela Strindbergs författarskap i oförvanskat skick. Till varje del hör ordförklaringar och en presentation av verkets tillkomst och mottagande.

AUGUST
STRINDBERG

Dikter på vers och prosa
Sömngångarnätter
och strödda tällda dikter

August Strindbergs Samlade Verk

· 15 ·

DIKTER

PÅ VERS OCH PROSA

SÖMNGÅNGARNÄTTER

PÅ VAKNA DAGAR

och strödda tidiga dikter

Texten redigerad och kommenterad av

James Spens

NORSTEDTS

*Denna nationalupplaga
av August Strindbergs Samlade Verk utges
av Stockholms universitet genom dess litteraturvetenskapliga institution med
stöd av Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet och Statens kulturråd.
Ansvar för utgivningen ligger hos en av Stockholms universitet, Humanistisk-
samhällsvetenskapliga forskningsrådet och Statens kulturråd tillsatt ledningsgrupp
och en av denna utsedd redaktionskommitté.*

*Upplagan består av textvolymen med kommentarer och separata kommentarvolymen;
den kompletteras av bearbetningar – konkordans, ordindex och kumulerad ordlista – som
framställs och successivt uppdateras vid Institutionen för svenska språket vid Göteborgs
universitet. Institutionen för numerisk analys och datalogi vid Kungl. Tekniska
Högskolan i Stockholm har framställt tryckfärdigt original till vol. 15 med hjälp
av kodning enligt den internationella standarden SGML.
Materialet är tillgängligt i digital form för forskningsändamål.*

Redaktionskommitté

*Magnus Röhl (ordförande), Bo Bennich-Björkman,
Margareta Brundin (adj.), Lars Dahlbäck, Gunnel Engwall, Sigurd Fries,
Rune Helleday (adj.), Olle Josephson, Björn Meidal, Bertil Molde† (adj.),
Bo Ralph (adj.), Hans Sandberg (bitr. huvudredaktör),
James Spens (bitr. huvudredaktör), Carin Östman*

Huvudredaktör

Lars Dahlbäck

© Stockholms universitet

Stockholm 1995

Formgivning av Karl-Erik Forsberg

Printed in Sweden by Almqvist & Wiksell Tryckeri, Uppsala 1995

ISBN 91-1-911672-1

SÖMNGÅNGARNÄTTER

AF

AUGUST STRINDBERG

Stockholm. Albert Bonniers förlag.

Pris 1: 50.

På föregående sida återges främre omslaget till första upplagan av *Sömngångarnätter på vakna dagar* (1884). *Rekvisitan* – den kullslagna statyn, Kristusbilden, de kringslängda instrumenten och böckerna – symboliserar viktiga inslag i bokens kulturkritik; kanske är det sömngångaren själv som i bildens övre vänstra hörn återvänder efter en nattlig utflykt. Dödskallen till höger på bilden motsvaras i dikten av sömngångarens sökande efter ett svar på livets gåta och av undergångsvisionen i slutet av *Fjärde Natten*.

Träsnittet utfördes av Tekla Lindeström efter en teckning av Carl Larsson, men denne utgick i sin tur troligen från en egenhändigt tecknad skiss av Strindberg. »Rysligt glad, förstår Du, att få smita in mitt lilla C.L. i ett hörn på Ditt opus! Men jag borde ej ha rättighet till det då Du ju lämnar mig 'chosen' färdigarrangerad. [nytt stycke] Karin [Larssons fru] blef aldeles öfverraskad af Din ritartalang» skriver Carl Larsson i ett brev till Strindberg 12/12 1883 (KB). Strindberg anmärkte i sin tur kritiskt när han 24/2 året därpå skickade den färdiga boken till Larsson: »Helsa Lindeström! Det var en h-s bock som hon gjort af oxen!»

DIKTER

PÅ VERS OCH PROSA

På föregående sida återges främre omslaget till första upplagan av *Sömngångarnätter på vakna dagar* (1884). *Rekvisitan* – den kullslagna statyn, *Kristusbilden*, *de kringlängda instrumenten* och *böckerna* – symboliserar viktiga inslag i bokens kulturkritik; kanske är det sömngångaren själv som i bildens övre vänstra hörn återvänder efter en nattlig utflykt. Dödskallen till höger på bilden motsvaras i dikten av sömngångarens sökande efter ett svar på livets gåta och av undergångsvisionen i slutet av *Fjärde Natten*.

Träsnittet utfördes av Tekla Lindeström efter en teckning av Carl Larsson, men denne utgick i sin tur troligen från en egenhändigt tecknad skiss av Strindberg. »Rysligt glad, förstår Du, att få smita in mitt lilla C.L. i ett hörn på Ditt opus! Men jag borde ej ha rättighet till det då Du ju lämnar mig 'chosen' färdigarrangerad. [nytt stycke] Karin [Larssons fru] blef aldeles öfverraskad af Din ritartalang» skriver Carl Larsson i ett brev till Strindberg 12/12 1883 (KB). Strindberg anmärkte i sin tur kritiskt när han 24/2 året därpå skickade den färdiga boken till Larsson: »Helsa Lindeström! Det var en h-s bock som hon gjort af oxen!»

DIKTER
PÅ VERS OCH PROSA

Förord.

Denna gång den utmanande har jag måst begagna de vapen motståndaren behagat välja. Att jag icke kan föra dem med sådan ledighet, som mina fiender, är således en förtjänst hos mig, så mycket mer som jag anser versformen slå tanken i onödiga fjättrar, vilka en nyare tid skall bortlägga. Starkare andar hava förr brutit dem, men icke vågat kasta dem. Så dåliga vers som våra stora skalder skrivit, våga icke nutida medelmåttor framlägga på juldisken. I detta avseende, det vill säga i att skriva dålig vers, vågar jag jämföra mig med de största, utan äventyr att bli motsagd, möjligen av mina ovänner. Att jag syndat med full avsikt, har man väl ingen glädje av att tro, men då en någorlunda färdighet i fingerräkning kan kontrollera en rads fullmetrighet må jag väl sålunda hava den billiga fordran att icke anses ha felat av okunnighet om lagar, stiftade av okända, tillämpade mest drakoniskt av obetydligheterna, och vilka jag tagit mig friheten bryta då jag ansett min tanke betyda mer än en versfot eller ett rim. Exemplen kunna lätt sökas i texten.

Att jag slutligen passat på tillfället låta trycka den besynnerliga avdelningen »Ungdom och Ideal 1869–1872», är icke för att bereda något poetiskt nöje, utan endast för att lämna några källor till min inre biografi, vilken en längre tid varit uppfylld med både grymma

och roande myter, lokaliserade gamla anekdoter, tendenslegender och martyrologier. Att jag med vår tids fordran på hastiga resultat icke haft tålmod avvakta min död för att dessa underhaltiga poem skulle falla i en främmande utgivares händer, må sålunda förlåtas mig, så mycket mer som intet enda av dessa stycken lyckats komma ut i tryck under den långa tid de legat. Som jag icke heller utger dem för att skryta med huru dåligt jag skrev när jag var tjugo år, har jag tagit mig friheten putsa dem här och där.

Jag har sålunda erkänt mina fel, men därmed har jag icke för någon del givit löfte om ånger, och ännu mindre om bättring.

Paris. Oktober 1883.

FÖRFATTAREN.

Sår-feber.

Biografiskt.

Nu har jag spelt på pipa
Och sjungit sorgesång,
Men ingen velat gråta,
Ej dansen kom i gång.

Då gick jag ut på gatan
Mig ställde i ett hörn
Där slog jag på en trumma
Och visade en björn.

Åt björnen gav man socker
Mig själv man ville slå,
Och när jag ville sjunga
Då hörde ingen på.

Då tog jag narrens kåpa,
Jag gycklade en lek
Och när jag räckte tungan
Man av förtjusning skrek.

Då stanna ekipager
Med höga herrar i:
'Det var en rolig djävul,
Den där kan något bli!'

NATIONALUPPLAGAN
AV
AUGUST STRINDBERGS
SAMLADE VERK

Strindberg är även en betydande lyriker. Med *Dikter på vers och prosa* (1883) och *Sömngångarnätter på vakna dagar* (1884) åstadkom han en slagkraftig, både formellt och innehållsligt radikal lyrik som utmanade anhängarna av den idealistiska poesin. *Dikter* innehåller skarpa och roliga satirer med häftiga personangrepp men också mjuka kärleks- och skärgårdsdikter och en del ungdomsdikter. Den provokativt vardagliga vokabulären och den medvetet knaggliga eller fria versen i samlingen innebar att Strindberg gjorde en banbrytande insats. I diktcykeln *Sömngångarnätter* skapade han en stor, personligt hållen tankedikter som tillhör de verkligt centrala Strindbergstexterna. Dikter som *Lokes Smädelser*, *Esplanadsystemet*, *Lördagskväll* – alla i *Dikter på vers och prosa* – inledningsdikten till *Sömngångarnätter* («Vid avenue de Neuilly») och delar av »nätterna» tillhör sedan länge den svenska lyrikens klassiker.

Denna volym av Samlade Verk innehåller förutom de båda diktsamlingarna också »Strödda dikter» från perioden 1869–91 och »Övriga dikter m. m.» Dikterna i volymen kommenteras utförligt både i essäer och ordförklaringar.

NORSTEDTS

ISBN 91-1-911672-1

AUGUST STRINDBERG

DIKTER PÅ VERS OCH PROSA
SÖMNGÅNGARNÄTTER
OCH STRÖDDA TIDIGA DIKTER